

KANLI YÜZYILDA BİR KARŞI DURUŞ

Yirminci yüzyıla baktığında ne görür insan? Eski zaman putlarından çok daha etkin bir putun, paranın, her zamankinden daha güçlü olduğu; kan sıcaklığı duymadan rahat edemeyen ellerde, yanlış ellerde gelişen bilimin toplu insan kıyımlarına neden olduğu; sömürünün ortak bir tepkiyle karşılanacağı yerde yüz binlerce kilometrelik bir koşu yarışı gibi coşkuyla seyredildiği; rol model olarak yamyamların alındığı ancak yapılan caniliklerle onların bile mumla aranır olduğu; açların daha çıplak, daha hasta, daha zayıf, daha ümitsiz yaşarken, onların o zayıf sırtlarına basarak kazanç sağlayan kibar beyefendilerin daha etli, daha kürklü, daha göbekli görüdüğü yirminci yüzyıla baktığında ne görür insan? Haksızlığın, zulmün ve açgözlülüğün şişerek patlama noktasına geldiği, dürüstlüğün kilo kaybından eriyip gittiği bir zaman olan o yüzyıl; bir kere bakınca bir daha bakmak imkansız olan ancak tekrar tekrar bakılması gereken bir cinnet ortamı olarak orada duruyor.

Ortada binlerce yıldır yapımı devam eden bir canavar var. Her bir organı farklı zamanlarda yerine oturtulmuş bu korkunç varlığa yirminci asrın hediyesi akıl oldu. Bu ruhtan yoksun sözde akıl, her düğümün yalnız onunla çözüleceği vehmini taşıyan zeki fakat kafasız insanlar marifetiyle, canavarı yürürken koşan, mide bulandırırken zehirleyen, ısırırken öldüren bir hale getirdi. Büyük gelişme, büyük ilerleme kaydeden bu yüzyıl, mutlu sofralarından, evlerinden, ailelerinden edilen, korkunç bir şekilde ölüme itilen insanların mezarlarıyla doldu. Canavar daha önce insan hayatını hiç bu kadar değersiz kılmamıştı. Beş asır kadar önce bir Avrupalı, koşarak kaçmaya çalışan üç yaşlarında bir Amerikan yerlisini tüfeğiyle vururken de, yirminci yüzyılda yine bir Avrupalı, binlerce insanı öldürmek için attığı atom bombasını taşıyan uçağa annesinin adını verirken de aynı aklın, aynı korkunç aklın neler yapabileceği, ne tür yıkımlara neden olabileceğini gösteriyordu. İnançsızlık çağıydı bu. Göklerden çekinmiyor, başıboş bırakıldığını zannediyor, dilediği haltı işlemekte serbest olduğunu düşünüyordu insan. Hakikate inanmamak ya da onu görmezden gelmek, haksızlık yaparken kendini mazur gösterecek sebeplerden biri oluyordu. Sanki bir daha dirilmeyecek, ölüm her şeyin sonu olacaktı gibi; öldürmekten de, haksızlık yapmaktan da, çalmaktan da, her türlü pisliğe bulaşmaktan da kendini alamıyordu insan.

Kanlı yirminci asırda aşağı yukarı seksen yıl ömür süren Üstad Necip Fazıl bu cinnetin birebir tanığı olarak hem onun çilesini çekmiş, hem sorunu olduğu gibi göstermiş, hem de ondan kurtulmanın tek çaresini hayatı boyunca söylemekten geri durmamıştır. Bir şiirinde otuz yaşına kadar gökyüzünden habersiz uçurtma uçurduğunu söyleyerek belli bir zamana kadar dünyayı baştan sona saran bu büyük yangından uzak durduğunu da açıklar bir anlamda. Bu, gençliğinde fikir sancısı çekmiş değildir anlamı taşımaz. Yine bir çile vardır fakat bu yerine oturmuş, yolunu bulmuş bir çileden uzaktır. Daha çok boşlukta savrulan, kurtuluşu bohem denilen bir hayatta arayan bir sancı gibidir o. Otuz yaşına geldiğinde saat çalar, bulanık sular çekilir, tozlar esen tatlı bir rüzgarla kaybolur. Bir alim, bir büyük insan buna vesile olur. İnançın sarsılmaz bir sağlamlığa kavuşmasıyla sorular da olduğu yerden daha uzağa uzanır bir hale gelir. Neden? Niçin? Nasıl? Sorularla birlikte sorunların da büyümesi, genişlemesi kaçınılmazdır. Buna rağmen dünyanın, gerçek hayatın sadece bir gölgesi olabileceği gerçeği dev sorunların aşılmaz olmadığına da bir göstergesidir. Neler olmaktadır? Daha önemlisi neden böyle olmaktadır? Bu, sorunu olduğu gibi görme, teşhisi koyma devridir. Asıl sorun da burada başlar belki. "Anlamak yok çocuğum, anlar gibi olmak var. Akıl için son tavır, saçlarını yolmak var" dizeleriyle Üstad buna mı işaret

etmiştir acaba? İnsan için sorunu işaret etmek kolay; onu kavrayabilmek, dahası onunla yaşayabilmek neredeyse imkansız gibidir. Gerçekler karşısında çıldırmamak için anlar gibi yapmak tek çaredir. Bundan sonra çare dönemi gelir. Kurtuluşun çaresi... Uçurumdan düşmekte olan insanlığı tekrar düzlüğe kavuşturacak, yaşanmaya değer hayatı keşfettirecek, kaybedilen güzellikleri yeniden bulduracak, artık pek bir önemi kalmayan insan hayatını her şeyden üstün tutacak, can vermiş olan adaleti tekrar diriltecek bir kurtuluş... Bütün değerlerin tepetaklak olduğu, her şeyin iflas ettiği bu ihtiyar dünyada insan neye güvenebilir? Çürümeden, değerini hiç yitirmeden, eskimeden hangi şey ayakta durabilir? Ayırt etmeden tüm insanlığı kucaklayacak, iyileştirecek el hangi gövdededir? Bu yükselen bulanık sulardan, bu tufandan insanı hangi gemi kurtarabilir?

Üstad, insanoğlunun sadece inanarak, taviz vermeden inanarak kurtuluşa ereceğini bizzat kendi yaşantısı ve eserleriyle güçlü bir şekilde söylemekten yılmamıştır. Bu inanç, İslam inancıdır. Yüzlerce yıldır büyüyen, sonunda patlayan, şimdi de daha büyük patlamalara neden olabilecek sorunlar hep onun varlığının görmezden gelinmesi, sesinin kısılmaya çalışılması, kenara itilmek istenmesi yüzünden olmuştur. Tek çare ondadır. Fakat o inanmayanlarca karalanmış, inananlarca da umursanmamış ya da hakkıyla bilinmemiştir. Bu tarihi hatayı, bu büyük haksızlığı; yazdığı eserler, verdiği konferanslarla olduğu gibi göstermiştir Üstad. İslam'ı tüm yönleriyle anlatmaya çalışmış, onu kalemiyle savunan ordunun etkin bir neferi olmuştur. İnsanlığı kurtuluşa erdirecek yegane çarenin O'nda olduğunu ömrünün sonuna kadar yüksek sesle dile getirmiştir.

Üstad'ın eserleri cinnetin ta kendisi olan yirminci yüzyıla bir tepkidir ancak sadece o yüzyılla sınırlı değildir. Yaşadığı dönemdeki olayların içyüzünü tarihle ve gelecekle birleştirmiş, sorunu bütün bir halde göstermek istemiş, bununla orantılı olarak topyekun bir çözüm sunmuştur.

Tarih Boyunca Büyük Mazlumlar isimli eserinde iki bin yıldan fazla bir zaman içinde zulme uğrayan insanları ve toplulukları inanç ayrımı gözetmeksizin sadece mazlum sıfatlarıyla göstermiş; adaletsizliğin, hırsın, gücü kötüye kullanmanın nelere mal olacağını belirtmiş; hakikati savunduğu, iftiraya uğradığı ya da sadece güçsüz ve masum olduğu için öldürülen ve haksızlığa uğrayan nice mazlumu bu vahşet çağında vicdanın en berrak sesiyle anmıştır.

İkinci dünya savaşı yıllarında yazdığı Para oyunuyla bu putun dünyayı alçaklıkla döndürdüğünü, onu kazanma hırsının insanoğlunu canavarlaştırdığını sergilemiş; kahramanına cenneti anlattırırken ona "paranın geçmediği yer" dedirtmiştir. Oyunda, bu dünyada böyle bir cennet kurulamaz mı sorusunun yanıtı da hazırdır : "Yalancı çiçeklerle bahçe yapılabilirse, bu dünyada da böyle bir cennet kurulabilir."

Üstad'ın Reis Bey oyunu haksızlığa, adaletsizliğe, itip kakmaya, yok etmeye batmış bu dünyaya merhameti, acımayı, herkesin insan gibi yaşamasına olanak sağlayacak karşılıklı saygı ve sevgiyi anlatmaya çalışır. Pişmanlıkla gelen bir kurtuluştur bu. Onun bir yanı da herkesin birbirini affetmesinden ve suçu karşısındakinden önce kendisinde görmesinden geçer.

İlk eserlerinden olan ve Maraş'ın işgali sırasında geçen Tohum'da ruhun gücünü olabildiğince göstermiş, bunu da okunduktan yıllar sonra bile o ilk taze haliyle hatırlanacak efsane bir karakterle, Ferhat Bey'le yapmıştır. Ferhat Bey tıpkı eserin ismi gibidir. Her yeri ele geçiren maddeye karşı verilen mücadelede, en imkansız anda bile soğukkanlı bir umudu asla yitirmemede onun karakteri hatırlanır. İnsanın yüreğinde yıllar içinde gelişir Ferhat Bey. O bazen bir düşünürdür, bazen bir fikrin kendisidir, bazen de Anadolu'dur. Tıpkı Üstad gibi...

Hasan Serin